

ไป “ลาว” ทำไม

ผศ.ยงยุทธ นุราสิทธิ์

เมื่อวันที่ 18-21 กุมภาพันธ์ 2553 ที่ผ่านมา นักศึกษาปริญญาโท ของหลักสูตรวัฒนธรรมและการพัฒนา ของสถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเอเชีย จำนวน 25 คน (รวมถึงนักศึกษาพัฒนาชนบทศึกษาอีก 4 คน) ได้เดินทางไปทัศนศึกษาที่เมืองลาว ผมสอนนักศึกษาพัฒนาชนบท ก่อนไปมีคำถามในห้องเรียนมากมาย หลายคนถามว่าไปลาวแล้วจะได้อะไรกลับมา บางคนบอกว่าสถาบันฯเปลี่ยนชื่อจากชนบทเป็นเอเชียแล้ว เราต้องเข้าถึงเพื่อนบ้านเอเชีย และบางคนบอกว่าหลังลาวเป็นเจ้าภาพซีเกมส์แล้วมีอะไรเปลี่ยนแปลงไปบ้าง ฯลฯ นี่เป็นคำถามหรือข้อสงสัยที่ต้องไปค้นหาคำตอบในพื้นที่ให้ได้

พวกเรานั่งรถไฟ(ด่วน) จากเมืองบางกอก ตอนหัวค่ำ ออกตรงเวลา แต่ไปถึงหนองคายแบบเสียเวลา คงจะเป็นธรรมเนียมปฏิบัติไปแล้วสำหรับการรถไฟไทย ที่ไม่มีอะไรเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้นเลย (นี่คือผลของการผูกขาด ที่ขาดการแข่งขัน) ตอนนั่งรถไฟต้องทำใจไว้แล้วว่าอย่าไปคาดหวังอะไรมาก เพราะที่ผ่านมามีเหตุการณ์รถไฟตกราง รถไฟประท้วงอยู่บ่อยๆ จนเกิดเป็นความชาชิน ที่ต้องยอมรับกับชะตากรรม

นักศึกษาวิชาเอกพัฒนาชนบทศึกษา ที่ร่วมชะตากรรมไปเที่ยวลาว

ไปถึงหนองคาย ประมาณ 9 โมงเช้า อากาศกำลังสบายๆ หนีปัญหาว่านวายทางการเมือง ในกรุงเทพฯ หลบไปพักใจในลาว (แต่ก็หนีไม่พ้น เพราะทีวีเมืองลาว เปิดแต่ข่าวเมืองไทย) พวกเราต่อรถไฟหนองคาย-ท่านาแล้ง(ลาว) มีรถวิ่งไป-กลับ วันละ 4 ขบวน ใช้เวลาประมาณ 15 นาที เท่านั้น แต่ต้องรอเช็กอินทางฝั่งไทยประมาณ 1 ชม.และ รอเหยียบดินที่ลาว อีก ประมาณ 1 ชม. (ฮือ...แล้วใครจะไปขึ้น) รวมประมาณ 2 ชม.กับระยะทางประมาณ 10 กิโลเมตร

สถานีรถไฟท่านาแล้ง ที่ซานกรุงเวียงจันทน์

ท่านาแล้ง (ลาว) แล้งสมชื่อ อยู่ห่างจากกรุงเวียงจันทน์ประมาณ 15 กิโลเมตร แต่สภาพแห่งแล้งสมชื่อจริงๆ พอเริ่มเข้านครเวียงจันทน์ เริ่มเห็นโรงงาน ตึกรามบ้านช่องหนาดาด ถนนหนทางมีการพัฒนา ปรับปรุงใหม่ให้ทันสมัยขึ้น โดยเฉพาะใจกลางกรุงเวียงจันทน์ ซึ่งเป็นที่ตั้งของประตูดุ๊ย มีการปรับปรุงบริเวณโดยรอบได้สวยงามมาก ถนนใหญ่โต กว้างขวางและอาคารที่ทำการของรัฐ ต่างๆที่อยู่รายรอบ ก็ก่อสร้างได้สวยงาม ไม่แออัดมากนัก พวกเราเข้าพักที่โรงแรมขนาดกลาง เป็นตึกแถวสามชั้น ราคาห้องคืนละ 800 บาท มีแอร์ ตู้เย็น ทีวี ห้องนอนกว้าง (เหมือนโรงแรมต่างจังหวัดในบ้านเรา ถ้าเทียบราคาแล้วนับว่าแพงพอสมควร)

ได้เห็นอะไรในลาว

สิ่งแรกที่ได้เห็นคือสิ่งที่ฝรั่งเรียกว่า “ความทันสมัย (Modernization)” แบบเมืองใหญ่ โดยทั่วไป ซึ่งต้องมีความทันสมัยที่ขอดีคือ รถมามากมายบนท้องถนน แคมรถติดในช่วงเร่งด่วน มีตึกสูง มีห้างสรรพสินค้า มีโรงงาน สถานบันเทิงเจริญมนต์ สินค้า อาหาร ราคา

แพง (เช่น กว๊ายเตี๋ย ฝอ ซามเล็ก 60 บาท ใหญ่ 80 บาท แต่ค่าแรงในเวียงจันทร์ วันละไม่เกิน 100 บาท)

นักท่องเที่ยวทั้งไทยและเทศ หลังไหลเข้าชมวัดพระแก้ว

ตอนเข้าไปนั่งกินกาแฟ ข้าวเปียก(ข้าวต้ม)ข้างโรงแรม ได้ยินเสียงชาวบ้าน เล่าบ่นสู่กันฟังว่า พวกนายทุนมาสร้างโรงงานรีนม้วนแล้วปล่อยสารพิษลงแม่น้ำ กุ้ง หอย ปู ปลา ตายลอย

เป็นแพ คนต้องซื้อของจากตลาดไปกิน และลงน้ำไม่ได้เพราะถูกน้ำกัดผิวหนัง เป็นแผลอักเสบ ผื่นคันไปทั่ว กิน ใช้ ไม่ได้ และอีกหลายๆ เรื่องที่ชาวบ้านบ่นกัน (พอดีผมเป็นคนอีสาน พูดสำเนียงเดียวกันเลยฟังออกทุกอย่าง) และนอกจากนี้ก็มีพวกนักศึกษาสาว ถอดผ้าชิ้นเปลี่ยนเป็นชุดสาวทันสมัย แอบเข้าคุกในตอนเย็น

วิถีสะเทก ที่คงความงามตามรูปแบบเดิม กลางนครเวียงจันทร์

และยังมีอีกหลายๆ เรื่องที่ชาวบ้านเขาบ่นกัน.....มีคำถามว่า นี่เหลือคือความทันสมัยแท้จริงอาจเป็นเพียงวาทกรรมลวง ให้ลาวเป็นเหยื่อของการบริโภคนิยม!!! ความมีน้ำใจดั้งเดิมและความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่แบบเดิม เริ่มขาดหายไปไหน...(ใครช่วยตอบที) พ่อค้าแม่ขายที่เห็นนักท่องเที่ยวเข้าไป เห็นเราเป็น ตัวเงิน ตัวทอง มีคำถามสำหรับการพัฒนา...ว่าเราจะพัฒนาไปตามกันทฤษฎีความทันสมัยนี้หรือ!!! ลาววันนี้ ไม่เหมือนเดิม และก็คงให้เหมือนเดิมไม่ได้ เพราะผู้เขียนเชื่อในเรื่องของหลักธรรมชาติ ที่ต้องมีการเปลี่ยนแปลง แต่การเปลี่ยนแปลงนั้นต้อง

นำไปสู่วิถีชีวิตร่วมกันของสังคมที่ดีกว่า ไม่ใช่วิถีชีวิตที่พัฒนาไปสู่ความโดดเดี่ยวแบบรายกระจุก
จนกระจาย ที่มีนักธุรกิจข้ามชาติและนายทุนท้องถิ่นได้ประโยชน์เพียงไม่กี่กลุ่ม ดังนั้นลาวคงต้อง
แสวงหาแนวทางการพัฒนาที่เข้ากับบริบทของสังคมและวัฒนธรรมของลาวเอง โดยไม่สูญเสีย
อารยธรรมที่ดีงามของลาว ที่สั่งสมมานานนับพันปี

การแสดงของนักเรียนนาฏศิลป์ลาว ที่อ่อนช้อยสวยงาม

ความมีเสน่ห์ของลาว...จากที่มีคำถามว่า “ไป..ลาว..ทำไม” จากการใช้ลาวในช่วงเวลา
สั้นๆ สิ่งที่ได้พบเห็นในเชิงประจักษ์(เฉพาะหน้าที่เห็น) คือความมีเสน่ห์ในด้านความเชื่อใน
พระพุทธศาสนา ผู้เขียนเห็นวัดอารามหลายแห่งที่ยังรักษาความงดงาม ผู้คนยังมีวิถีที่เรียบง่าย ยัง
เข้าวัด ทำบุญสุนทานกันมาก และยังแต่งกายเรียบง่าย ทั้งคนทำงาน นักเรียน นักศึกษา ที่แต่งกาย
แบบพื้นเมืองไปทำงาน ไปเรียน ช่วงที่พวกเราไปหลายวัดกำลังจะมีพิธีเตรียมงานบุญงานพระเวส
หลายวัดรอผ้าป่าจากฝั่งไทย แถมยังได้ยินเสียงหมอลำ ป.ฉลาดน้อย(ยอดหมอลำดังจากแดน
อีสาน) ดังลอดออกมาจากลำโพงวัดที่อยู่ใกล้กับพระธาตุหลวง บริเวณสถานที่ท่องเที่ยวต่างๆ ทั้ง
วัดพระแก้ว พระธาตุหลวงและแหล่งช้อปปิ้งต่างๆ ยิ่งเนื่องแน่นไปด้วยนักท่องเที่ยว(อบต.) จาก
อีสานไปกันจำนวนมาก นี่ก็เสน่ห์ของสายสัมพันธ์ไทย-ลาว ที่ตัดกันไม่ขาด เพราะความเป็นบ้าน
ญาติ เมืองมิตร และวัฒนธรรมที่คล้ายคลึงกันของผู้คนทั้งสองฝั่งกันนี้เอง อยากให้ลาวรักษาสิ่งดี
งามเหล่านี้ไว้ เชื่อว่าสมบัติที่กินไม่หมดของลาว (วัฒนธรรม ประเพณี) เหล่านี้ ต่อไปภายภาค
หน้า ผู้คนจากทั่วโลกอาจจะหลงใหลมาเยี่ยมชม หรือมาศึกษาแบบตัวแบบสำหรับการพัฒนา ก็
เป็นไปได้ อย่าทำเป็นเล่นไป **เพราะเราเห็นการพัฒนาแบบสมัยใหม่ ที่เรียกว่าการพัฒนาไปสู่ความ
ทันสมัย ถ้าเป็นการพัฒนาที่ไม่คำนึงถึงธรรมชาติและความเป็นมนุษย์ ก็จะกลับกลายเป็นการ
ทำลายล้างธรรมชาติและเข้าครอบงำทางวัฒนธรรมประเทศอื่น สร้างความแปลกแยกในวิถีชีวิต**

ของผู้คนให้มีความห่างเหิน ขาดความเป็นมิตรต่อกัน ทุกอย่างกลายเป็นสินค้าเพื่อแลกเปลี่ยนกับเงิน ทำเพื่อประโยชน์ตนและพวกพ้อง โดยไม่คำนึงถึงส่วนรวมและ อนาคตของประเทศ จะรักษาทุนที่เป็นทรัพยากรเหล่านี้ไว้ให้ชนรุ่นหลังไว้ได้อย่างไรอย่างไร !!!...ดังนั้นจึงยังไม่สายเกินไป ที่ ... ลาว...จะพัฒนาประเทศให้เป็นตัวแบบของความสงบสุขและร่มเย็น ที่ผู้คนจากทั่วโลก อยากไปเยือนในอนาคต...